

УДК 631.11:332.2:349.4

А. Помаза-Пономаренко

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНО-ОРЕНДНИХ ВІДНОСИН

Вивчено наявні та визначено базові методи державного регулювання земельно-орендних відносин. З'ясовано оптимальну комбінацію застосування цих методів, які є підґрунтям формування комплексу механізмів державного регулювання вказаних відносин. Окреслено перспективи їхнього використання.

Ключові слова: земельно-орендні відносини, механізм державного регулювання, правовий метод, організаційний метод, економічний метод.

Одним із найважливіших завдань сьогодення є забезпечення дієвого й адекватного управлінського впливу з боку держави у сфері оренди землі шляхом удосконалення його методів. Досягнення такої мети вимагає проведення ґрунтовних розвідок у напрямку з'ясування сутності та вагомості методів державного регулювання земельно-орендних відносин, аналізу їхньої комплексності.

Дослідження методів державного регулювання окремих земельних відносин, інтерпретація їхнього (методів) змісту займають одне з провідних місць у роботах як зарубіжних, так і вітчизняних учених: Л. Бойко, М. Болдуєва, В. Боклага, В. Горлачука, Ю. Дехтяренка, О. Дорош, О. Євграфова, М. Латиніна, А. Третьяка, Г. Шарого та інші. Здебільшого дослідники називають різні методи державного регулювання (управління) земельних відносин, зокрема: правовий, адміністративний, організаційний, землевпорядний, економічний, соціальний, містобудівний тощо; вивчають їхню сутність та специфіку дії; з'ясовують особливості комплексного застосування різноманітних методів державного впливу. Окрім того, науковці переважно досліджують використання методів державного управління (регулювання) щодо окремих видів земель: сільськогосподарських, міських, лісових, загального та спеціального користування тощо. Проте особливості державного регулювання земельно-орендних відносин, які є складником земельних, застосування різних методів державного регулювання саме земельно-орендних відносин вивчені недостатньо. Теоретичне вирішення цієї проблеми по суті впливає також на розуміння з боку суспільства важливості таких відносин в умовах сучасних глибоких трансформаційних процесів.

Отже, у теоретичному контексті для побудови цілісної системи державного регулювання відносин у сфері оренди землі існує нагальна потреба у вивченні наявних методів такого регулювання, визначенні базових, установленні оптимальної комбінації застосування цих методів, які є підґрунтям формування комплексу механізмів державного регулювання земельно-орендних відносин, що й становить мету статті.

Як відомо, держава здійснює свій управлінський вплив за допомогою таких функцій, як планування, організація, мотивація й контроль, а також за наявності певних методів або способів державного управління (регулювання). Тому, на нашу думку, крім функціональної частини механізмів державного регулювання земельно-

орендних відносин, доцільно виділити також методологічний складник, зміст якого потребує уточнення.

Методологія добору механізмів державного регулювання має будуватися на використанні комплексу певних методів, оскільки, як слушно зазначає Н. Антонова, методологія “є визначальним початком процесу пізнання, а також системою загальнотеоретичних вимог, які реалізуються в комплексі конкретних методів” [1].

Питаннями комплексного наукового підходу в управлінні та регулюванні будь-якими процесами займався В. Бакуменко [2], який зауважував, що складний та неоднозначний в методологічному плані комплексний науковий підхід в управлінні, будучи загальним способом дослідження суспільного управління, дає можливість вийти за межі суто адміністративно-управлінської сфери й застосувати методи інших наукових знань – економіки, юридичної науки, менеджменту, соціології, філософії, історії тощо. Це сприяє більш повному вивченню предмета науки та суттєвому підкріпленню методів управлінської науки арсеналом і результатами міжпредметних зв'язків.

Останнім часом учені акцентують увагу саме на комплексності механізмів державного управління та регулювання. Хоча у виокремленні компонентів побудови комплексного механізму державного управління (регулювання) науковці неодностайні. Зокрема, В. Бакуменко, В. Князев, Н. Нижник, В. Олуйко, О. Федорчак та інші. комплексний механізм державного управління визначили як систему політичних, економічних, соціальних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого впливу органів державного управління. Проте згодом В. Бакуменко, крім названих, додає адміністративні та гуманітарні засоби цілеспрямованого впливу органів державного управління, на їх важливості [3]. Схожу позицію займають О. Кравченко та Д. Безносенко. Про єдину за своєю суттю систему механізмів управління говорять також О. Балуєва, А. Владзимирський, М. Круглов, Р. Ларіна та інші. Однак, наголошуючи на їхню думку, ця система включає меншу кількість механізмів: економічні; мотиваційні; організаційні; правові [4].

Виокремлення в теорії державного управління категорії “комплексний механізм” державного управління чи регулювання В. Бакуменко, В. Князев, М. Круглов та інші. пов'язують із типом чинників, на які здійснюється вплив суб'єктів управління. Переконаливою, як видається, є позиція О. Коротич, яка вказує, що такий вид механізму визначається не факторами, на які здійснюється вплив, а методами впливу, що застосовуються. Як приклад, авторка наводить ситуацію, коли щодо окремої країни можливе введення економічних санкцій з метою спонукання її прийняти певні політичні рішення. У цьому випадку метод, або механізм, буде економічним, а фактор впливу – політичним [5].

Доцільно також відзначити, що методи державного управління, залежно від форми впливу, поділяються на прямі (нормативно-правові акти, державні замовлення, плани соціально-економічного розвитку, цільові комплексні програми, державний бюджет) і непрямі (реалізуються через інструменти бюджетно-фінансового, грошово-кредитного, інвестиційної, інноваційного, амортизаційного та інших напрямків економічної політики держави) [6]. Схожу класифікацію методів державного управління наводять учені В. Воротін та О. Мельниченко [7, 8].

Розглянуті методи комплексного механізму державного управління та регулювання можуть застосовуватися також під час державного регулювання земельних відносин. Вивчивши наукову літературу з цього питання, можемо констатувати, що виокремлення різноманітних методів державного впливу пов'язане

з різними підходами науковців до їх класифікації, а також залежно від різновиду земель.

Ураховуючи специфіку земельних відносин у сільському господарстві, Л. Бойко пропонує виділяти організаційні та економічні методи, які реалізуються за допомогою правових [9]. Окрім економічного й організаційного методів, М. Болдуєв виокремлює нормативно-правовий, інституційний й адміністративний методи або підсистеми [10]. О. Євграфов акцентує увагу на методах, що мають правове забезпечення (адміністративні методи) і не мають останнього (економічні та соціально-психологічні методи) [11]. Однак, зауважимо, що виокремлення таких методів на основі правового забезпечення видається недоцільним, оскільки всі методи повинні мати правове підґрунтя.

Досліджуючи стан функціонування механізмів державного регулювання земельних відносин, Г. Шарий дійшов висновку, що основними механізмами є організаційно-правовий, організаційно-адміністративний, організаційно-економічний, організаційно-координаційний, організаційно-методичний та організаційно-інформаційний [12]. Основою основі класифікації цих механізмів є методи державного регулювання.

Вивчаючи методи регулювання земельних відносин у місті, Ю. Дехтяренко, О. Драпіковський й І. Іванова виділяють організаційно-правовий, містобудівний, економічний та інформаційний [12]. А. Третяк та О. Дорош вважають за необхідне, крім соціальних, правових і організаційно-адміністративних методів, виокремлювати також землевпорядні та економічні методи реалізації управлінських рішень у галузі земельних відносин [14]. За типом впливу на керований об'єкт, В. Горлачук, І. Песчанська та В. Скороходов пропонують виділяти також соціально-психологічні методи [15]. Хоча, на думку дослідників Г. Гацуляка та О. Микули, соціально-психологічні методи насправді не застосовуються в системі управління земельними ресурсами [16].

Слідом за Ю. Сурміним [17], вважаємо, що визначення сутності складників комплексного механізму державного регулювання земельно-орендних відносин необхідно здійснювати з позиції, по-перше, системного підходу, базового в науці державного управління, який полягає у тому, що будь-який складний об'єкт розглядається як відносно самостійна система зі своїми особливостями функціонування і розвитку, а по-друге, ситуаційного підходу, що ґрунтується на можливості застосування різних методів управління соціальними системами залежно від їх ефективності в конкретній ситуації. Це дасть змогу використовувати певні методи та прийоми залежно від умов та обставин, передбачати їх імовірні наслідки, адекватно й ефективно реагувати на зміни середовища та враховувати отримані результати управління.

Таким чином, на основі аналізу наукової літератури робимо висновок, що базовими методами державного регулювання земельно-орендних відносин є організаційний, правовий та економічний.

Ключовим методом державного регулювання у сфері земельно-орендних відносин, на нашу думку, є правовий. Погоджуючись із позицією Н. Мирної [18], вважаємо, що на формування цього методу, з одного боку, впливають різноманітні чинники: особливості вихідного правового поля; розвиток державності суверенної України; особливості стану соціально-економічних умов країни загалом та її регіонів; розширення міжнародної співпраці тощо, а з іншого – він залежить від обов'язкового урахування принципу системності та комплексності, що, своєю

чергою сприяє створенню умов для розвитку цивілізованих ринкових відносин. Іншими словами, діяльність публічної влади щодо правового забезпечення розвитку земельно-орендних відносин треба розглядати не як одноразовий запланований акт дії, а як постійну функцію держави, головну передумову розвитку досліджуваних відносин.

Зауважимо, що в загальноюридичному аспекті правове регулювання – це здійснюваний за допомогою правових норм та інших юридичних засобів вплив на суспільні відносини з метою їхнього упорядкування (в інтересах людини, суспільства і держави), розвитку й захисту, а механізм правового регулювання – система різноманітних юридичних засобів, за допомогою яких здійснюється владний вплив на суспільні відносини [19]. Головними складниками цього механізму є такі: норми права, юридичні факти, власне правові відносини, акти реалізації прав та обов'язків суб'єктів суспільних відносин, правові санкції щодо порушників норм права [20].

Отже, правовий механізм державного регулювання земельно-орендних відносин – це система впорядкованих правових засобів, за допомогою яких формується правовий порядок функціонування й розвитку суб'єкта та об'єкта державного регулювання, здійснюється цілеспрямований вплив суб'єкта регулювання на об'єкт (земельно-орендні відносини) та узгоджуються інтереси суб'єкта (публічні інтереси) й об'єкта (приватні інтереси) регулювання.

Констатуємо, що дія вказаного механізму пов'язана з використанням специфічних засобів, спрямованих на встановлення й закріплення положень про статус, предмет управлінського впливу, права та обов'язки, форми і методи діяльності суб'єктів державного регулювання та принципи, форми їхніх взаємовідносин. Правовий механізм визначає також порядок виникнення та припинення земельно-орендних відносин; сукупність правових інструментів, які б, з одного боку, гарантували реалізацію суб'єктами державного регулювання своїх публічних інтересів, а з іншого – забезпечували свободу та захист приватних інтересів учасників ринку оренди землі, а також узгоджували б інтереси суб'єкта й об'єкта тощо.

Доцільно зазначити, що на сьогодні все більшої актуальності набуває положення про баланс між приватними та публічними інтересами, оскільки основним завданням усієї системи законодавства (у широкому розумінні) насамперед є досягнення узгодженості між приватними інтересами і публічними, що досягається шляхом закріплення сукупності взаємопов'язаних правових засобів впливу держави, які можуть бути публічно-правовими та приватно-правовими. Ми не погоджуємося з позицією деяких учених (В. Сидор) про критерії такого поділу (“земля” як публічно-правовий об'єкт і “земельна ділянка” – приватно-правовий [21]). На нашу думку, класифікація правових засобів регулювання впливу держави зумовлена існуванням публічної і приватної форм власності на землю (детальніше про це див. у В. Кройтор, Л. Мілімко, Р. Шишки, В. Ціммерманна, В. Швеца та інших.).

Погоджуємось зі слухною позицією В. Сидор про те, що широке використання правових засобів регулювання в земельній сфері, які можуть бути приватноправовими та публічно-правовими, залежить “від конкретних умов розвитку економіки”. Так, у “тих країнах, де ринок землі сформувався і основні принципи ринкової економіки ефективно функціонують, використання публічно-правових інструментів регулювання мінімальне. Там, де відбувається процес

становлення земельного ринку, роль публічно-правових засобів регулювання досить істотна” [22]. Оскільки в Україні спостерігається інша ситуація, то можемо говорити, що доцільно застосовувати саме публічно-правові засоби регулювання і не розглядати це, як державне втручання в приватноправові відносини.

Підтримуємо позицію тих науковців, які наполягають на системності правового механізму та необхідності виокремлення його тривірневої структури (де на вищому рівні знаходиться Конституція України; на другому – законодавчі акти, серед яких обов’язково повинен бути базовий закон, що містить основні та рамкові положення; на третьому – інші нормативно-правові акти). Саме така організована і взаємопов’язана сукупність правових засобів дає змогу удосконалити чинні правові акти, що регулюють питання оренди землі, з метою усунення внутрішньо-правових суперечностей і скасування положень, які гальмують розвиток приватної ініціативи в земельно-орендній сфері.

Другим основним складником комплексного механізму державного регулювання земельно-орендних відносин в Україні є *економічний*, який полягає у створенні умов для збалансованого задоволення економічних інтересів суб’єкта та об’єкта регулювання.

Аналізуючи питання регулювання земельних відносин, Л. Бойко, В. Боклаг, М. Ковальський, А. Мартин, О. Назаренко та інші обґрунтовують висновок про те, що економічне регулювання земельних відносин здійснюється економічними методами. З позиції А. Третяка та О. Дорош, економічні методи у сфері земельних відносин мають на меті “досягнення економічних цілей управління на основі реалізації вимог економічних законів”. Інструментами для цього виступають встановлення розмірів земельного та інших видів податків, регулювання нормативної ціни землі, здійснення контролю за співвідношенням пропозиції і попиту [23]. Хоча, на думку Ю. Дехтяренка, О. Драпиковського, М. Коритника та інших учених, потрібно виокремлювати такі інструменти, як платність використання та відчуження землі, обов’язковість компенсації заподіяних збитків і витрат при обмеженні прав на використання землі тощо [24].

Вважаємо, що частина економічних регуляторів управління земельними ресурсами може бути використана і під час регулювання земельно-орендних відносин. Ідеться, зокрема, про орендну плату, яка є центральним елементом економічного механізму, оскільки платність, як зазначають Ю. Прус, М. Болдуєв, О. Назаренко та інші, є сутнісною характеристикою оренди взагалі; податкові платежі; ринкову ціну землі; систему пільг; економічні санкції за порушення норм закону тощо.

Механізм економічного регулювання управління земельними ресурсами, на думку В. Боклаги, реалізується через дотримання економічних інтересів держави, землевласників та землекористувачів і формується системою заходів економічного впливу, спрямованого на реалізацію політики держави, забезпечення прав землевласників і землекористувачів, установа соціально справедливих платежів за землю, економічного стимулювання за раціональне та ефективне землекористування тощо [25]. Проте, на нашу думку, крім указаних інтересів, потрібно також брати до уваги інтереси громади, на території якої орендується земля, суспільства взагалі тощо. Невраховання та неузгодження всіх (явних і прихованих) економічних інтересів, що є базою для розглядуваних відносин, призводить до загострення наявних проблем і виникнення нових. Зазначимо, що вирішення цих проблем для суб’єктів та об’єкта регулювання або не визнається

взагалі як другорядна мета їхньої взаємодії, або визнається за умови зовнішнього втручання. Окрім того, вважаємо, що, з огляду на запропонований В. Боклагом підхід до визначення механізму економічного регулювання як системи заходів економічного впливу, спрямованого на реалізацію політики держави тощо, “заходи” здійснення державного впливу мають бути віднесені не до формування механізмів, а до їх реалізації, тому що сприймаються як “практичні”. Що стосується економічних інтересів держави, землекористувачів тощо, то вони мають бути не тільки дотримані на стадії реалізації механізму економічного регулювання управління земельними ресурсами, а й визначені та збалансовані на стадії його формування.

Ще одним основним компонентом комплексного механізму державного регулювання земельно-орендних відносин є *організаційний*, теоретичні засади якого, на жаль, не були належним чином науково обгрунтованими, оскільки земельно-орендні відносини здебільшого досліджуються в контексті всіх земельних відносин, що спричиняє висвітлення лише окремих аспектів регулювання земельно-орендних відносин.

Учені, зокрема Й. Завадський, Л. Бойко, В. Калюжний та інші, вказують на важливість організаційного механізму державного регулювання чи управління, який становить послідовність етапів проектування структур, детального аналізу і визначення системи цілей, продуманого виділення організаційних підрозділів і форм їх координації для забезпечення функціонування певного комплексу [26, 27]. Отже, кінцевим результатом функціонування такого механізму є побудова організаційної системи, яка володіє внутрішньою впорядкованістю, узгодженістю взаємодії диференційованих і автономних частин цілого, зумовлює його будову; сукупність процесів або дій, що призводять утворення і вдосконалення взаємозв'язків між частинами цілого.

Оскільки, як відомо, державне управління існує для того, щоб пізнавати громадські потреби й інтереси, оцінювати та структурувати їх, ставити цілі, розробляти рішення і діяти з метою їх практичного вирішення, завданнями організаційного компоненту комплексного механізму державного регулювання земельно-орендних відносин є:

- узгодження приватних та публічних інтересів, що досягається шляхом чіткого визначення складу, функцій суб'єкта регулювання та відповідності останніх об'єкту регулювання, чіткого визначення процедури участі в земельно-орендних відносинах;

- надання необхідних консультацій та інформації (наприклад, щодо обгрунтованого визначення терміну оренди землі, розміру орендної плати, ефективного й раціонального використання землі);

- розроблення стратегій, програм, прогнозів і планів розвитку земельних та земельно-орендних відносин;

- організація громадського обговорення програм, стратегій та інших документів щодо державної земельної політики та моніторингу їхнього виконання тощо.

Отже, ґрунтуючись на загальній концепції державного управління стосовно класифікації методів державного впливу, у межах державного регулювання земельно-орендних відносин виділяємо правовий, економічний та організаційний методи, які є базою під час методології добору механізмів такого регулювання. Саме комплексне використання останніх дасть змогу забезпечити дієвий й результативний управлінський вплив держави на земельно-орендні відносини і полегшить аналіз

сучасного стану функціонування правового, організаційного й економічного механізмів з метою їхнього вдосконалення, що стане предметом подальших досліджень.

Література

1. Антонова Н. Б. Теория и методология государственного управления [Текст] : кур. лекц. / Н. Б. Антонова [и др.]. — 3-е изд., доп. — Минск : Акад. упр. при Президенте Респ. Беларусь, 2005. — С. 35.

2. Енциклопедичний словник з державного управління [Текст] / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; за ред. : Ю. В. Ковбасюка [та ін.] ; уклад. : Ю. П. Сурмін [та ін.]. — К. : НАДУ, 2010. — С. 329.

3. Бакуменко В. Д. Виявлення комплексу проблем державного управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України, розробка пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління цими процесами [Електронний ресурс] : наук.-дослід. робот. / В. Д. Бакуменко, Д. О. Безносенко. — К. : НАДУ при Президентові України ; Центр навчання і досліджень з європейської та євроатлантичної інтеграції України. — 41 с. — Режим доступу : <http://www.nar-eurostudies.org.ua/2-2.rtf>.

4. Державний механізм забезпечення інформатизації системи охорони здоров'я [Текст] : [монографія] / Р. Р. Ларіна [и др.] ; Донецька держ. академія управління, Донецький національний медичний ун-т ім. М. Горького. — Донецьк : Вебер (Донецька філія), 2008. — С. 50—51.

5. Коротич О. Б. Механізми державного управління: проблеми теорії та практики побудови / О. Б. Коротич // Вісник НАДУ [Текст]. — 2006. — № 3. — С. 79—84.

6. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Гриньова, М. М. Новікова ; Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ВД “ІНЖЕК”, 2007. — 736 с.

7. Воротін В. Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій [Текст] : [монографія] / В. Є. Воротін. — К. : УАДУ, 2002. — 392 с.

8. Мельниченко О. А. Підвищення рівня та якості життя населення: механізм державного регулювання [Текст] : [монографія] / О. А. Мельниченко. — Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2008. — С. 36—39.

9. Бойко Л. М. Регулювання земельних відносин у сільському господарстві [Текст] : монографія / Л. М. Бойко. — К. : ННЦ “Ін-т аграр. Економіки”, 2011. — С. 81.

10. Болдуєв М. В. Державне регулювання земельних відносин / М. В. Болдуєв // Державне будівництво [Електронний ресурс]. — 2007. — № 1. — Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu/2007-1/doc/2/03.pdf>.

11. Євграфов О. Є. Теоретичні аспекти державного регулювання земельних ресурсів в Україні / О. Є. Євграфов // Теорія та практика державного управління [Текст] : зб. наук. пр. — Вип. 4 (23). — Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2008. — С. 75—83.

12. Державне регулювання земельних відносин в Україні [Текст] : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Шарий Григорій Іванович ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. — Х. : [б. в.], 2010. — 20 с.

13. Дехтяренко Ю. Регулювання земельних відносин у місті [Текст] / Ю. Дехтяренко [та ін.]. — К. : Основи, 1997. — 139 с.

14. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами [Текст] : навч. посіб. для підгот. фахівців із спец. “Землепорядкування та кадастр” в аграрних вищ. навч. закл. I – IV рівнів акредитації / А. М. Третяк, О. С. Дорош. — К. : ТОВ “ЦЗРУ”, 2006. — 462 с.

15. Горлачук В. В. Управління земельними ресурсами [Текст] : навч. посіб. для студ. і викл. вищ. навч. закл. III – IV рівнів акредитації / В. В. Горлачук [и др.] ; ред. В. Г. В’юн ; Миколаївський держ. гуманітарний ун-т ім. Петра Могили комплексу “Кієво-Могилянська академія”. — Миколаїв : Видавництво МДГУ ім. Петра Могили комплексу “Кієво-Могилянська академія”, 2002. — 316 с.

16. Гацуляк Г. Д. Окремі питання теорії управління земельними ресурсами / Г. Д. Гацуляк, О. Я. Микула // Проблеми реформування земельних відносин в умовах західного регіону України [Текст] : вісн. Львівського державного аграрного університету. — 1997. — № 1. — С. 111—114.

17. Енциклопедичний словник з державного управління ... — С. 651.

18. Мирна Н. В. Опрацювання комплексного механізму державної регіональної політики / Н. В. Мирна // Державне будівництво [Електронний ресурс] : електрон. наук. фах. вид. — 2010. — № 1. — Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2010.../09.pdf>.

19. Кравчук М. В. Теорія держави і права (опорні конспекти) [Текст] : навч. посіб. / авт.-упоряд. М. В. Кравчук ; Тернопільська академія народного господарства. — К. : Атіка, 2003. — С. 229—232.

20. Юридична енциклопедія [Текст] : в 6 т. Т. 5 : П – С / ред. Ю. С. Шемшученко [та ін.] ; НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. — К. : Вид-во “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана, 2003. — С. 40.

21. Сидор В. Публічно-правові та приватноправові засади в земельному законодавстві України / В. Сидор // Право України [Текст]. — 2011. — № 7. — С. 197—202.

22. Там само... — С. 200.

23. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами... — С. 85—92.

24. Трансформація економічного механізму земельних відносин [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Коритник Михайло Володимирович ; Білоцерк. нац. аграр. ун-т. — Біла Церква : [б. в.], 2010. — 20 с.

25. Боклаг В. А. Економічний механізм регулювання земельних відносин в аграрній сфері / В. А. Боклаг // Державне управління та місцеве самоврядування [Текст] : матер. десят. міжнар. наук. конгр. (26 березня 2010 р., м. Харків) / ред. : В. В. Говоруха [та ін.]. — Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2010. — С. 202, 203.

26. Бойко Л. М. Регулювання земельних відносин у сільському господарстві... — С. 84, 85.

27. Енциклопедичний словник з державного управління... — С. 422, 423.

A. Pomaza-Ponomarenko

METHODS OF STATE REGULATION OF LAND-LEASE RELATIONS

The existing and basic methods of state regulation of land-lease relations are studied and identified, the optimal combination of the application of these methods

that underlie the formation of the complex mechanisms of state regulation of these relations is defined. Prospects of their application are presented.

Key words: land-lease relationship, the mechanism of state regulation, legal method, organizational method, economic approach.